

Avis laget av innvandrere ved Sjefsgården voksenopplæring

*NORDLIG REGNBUE

Nr. 157

Eit ord

Eit ord
-ein stein
i ei kald elv.
Ein stein til -
Eg må ha fleire steinar
skal eg koma over.

Olav H. Hauge

Adresse: Okkenhaugv. 11. 7600 Levanger - Tlf.: 740 56 714 - Fax: 740 56 713 - Redaktør: Grigoryan Varazdat - E-post: nordligregnbue@yahoo.no

17. mai er bursdag!

- Hva betyr 17. mai for dere?

- 17. mai betyr fest, fine klær, 17. mai-tog, mange mennesker, flagg og musikk. Det betyr nasjonaldag for Norge, den dagen Norge ble født. Den dagen fikk Norge grunnlov. Det betyr at det er en viktig dag i Norge. Derfor er det en viktig dag for meg også.

17. mai, da fester nordmenn. De har fri og er ute. En dag som vi har fri.

Det er en spesiell dag for å se på folk. Alle kommer og ser på hverandre.

17. mai er en fin dag for meg fordi alle utlendinger i Norge blir kjent med nasjonaldagen. Norge ble eget land for meg.

- Bør utlendinger feire 17. mai?

- Ja, selvfølgelig! Alle mennesker feirer dagen. Derfor bør utlendinger også feire sammen med nordmenn. Det er bursdag og alle kan feire den. Hvis noen feirer, må du være med dem. Utlendinger kan feire 17. mai sammen med nordmenn fordi vi kan være glad sammen.

Og utlendinger vil også ha noe morsomt.

Det er en viktig dag for nordmenn og for meg og deg.

- Synes dere nordmenn feirer nasjonaldagen på en morsom måte?

- De feirer det på en kjempemorsom måte! De feirer ute, kanskje hjemme også. Det er en spesiell dag. Det er morsomt fordi det er mange folk i byen.

- Hva tenkte dere første gang dere så 17. mai-toget?

- Det var veldig spennende, og at 17. mai var veldig viktig for nordmenn.

Alle nordmenn ville være sammen. Vi ble overrasket. Og det var veldig morsomt å se på.

Flagg og musikk! Nesten alle menneskene hadde nasjonaldrakter på seg og det var mange folk ute. Det var en fin dag.

- Hva slags klær og flagg skal vi ha på 17. mai?

- Vi vil ha på oss fine klær og norske flagg. Nordmenn bruker norske klær. Utlendinger kan bruke sine nasjonaldrakter. Eller olabukse, rød t-skjorte og hvit caps.

Innføringsklassa på Sjefsgården

Tilgi, men aldri glemme!

I løpet av den andre verdenskrigen omkom mellom 30-40 millioner mennesker fra tidligere Sovjetunionen. Millionvis av soldater kom ikke tilbake fra krigen. Og ingen vet hvor de ble drept, hentrettet eller begravd. Falstadskogen ligger langt fra Russland, men her ble mange russere hentrettet og begravd.

Landskapet her varierer fra skog og elver til sjø og klipper. Mange grasiøse trær, sirlige blomster, varm sol som ligner bestemor og fugler som synger som engler. Så vakker og stille her. Falstadskogen ligner et paradys. Man kan ikke tro at for bare 55 år siden menneskene forvandlet den til et helvete! Det ble nemlig torturert og henrettet tusenvis av mennesker her – russere, nordmenn, serbere, jøder...

Mens hele Europa markerer frigjøringsdagen 8.mai, feirer tidligere Sovjet-landene seieren den 9.mai. Den dagen kom en russisk delegasjon fra Trondheim foreningen til minnesmerket i Falstadskogen for å markere dagen. Jeg ble stolt av nordmenn, da jeg så at det kom noen nordmenn også for å hedre de omkomnes minne.

Til å fortelle om hva som skjedde her for mer enn 50 år siden hadde de allierte seg med Asbjørn Folkvord. Han voks opp i nærheten av Falstadleiren og husker noen episoder fra den tiden. Han studerte i Russland og snakker flytende russisk.

De ble forvandlet til blomster og lever livet sitt slik

Alle var stille og tankefull: Nemlig her i skogen ble de hemmelig skutt og begravd slik. Hva tenkte de på? Kanskje på "Hvordan kunne dette skje?". Eller på det at de som ble hentrettet var så unge og fulle av liv - mennesker som oss i dag, men forskjellen er at deres liv ble revet av så tidlig!!

Her ble sølt deres blod. Nemlig her i skogen åpnet tusenvis av blomster øynene og jeg tenkte at dette er de som ble forvandlet til blomster og lever sitt liv slik.

Plutselig så jeg en gammel mann. Jeg så hans øyne. Aldri vil jeg komme til å glemme dette! Han var i helvete og kom tilbake, tenkte jeg.

Og det var sånn. Det viste seg at Johan Høybakken var en av de uheldige fangene i Falstadleiren. Han var fange her fra 1943 til den

dagen da krigen var slutt. I dag besøkte han sine kompiser som ikke overlevde frigjøringsdagen. Han besøkte sine kompiser som ble drept og begravd her i skogen mer enn et halv århundre siden.

Russerne kan være et eksempel på tålmodige mennesker

Da han hørte at vi er fra tidligere Sovjet, begynte han med sin skjeldende stemme og fortelle om sin russiske brødres skjebner. Det var mer enn et halv århundre siden, men han husket godt hvordan russerne var. "Falstadskogen var et helvete, men det var et annet helvete og i det helvete bodde vi: der bodde russerne. Men uansett var de sterke og fine mennesker. Mange av de var flinke kunstere og gode venner. Russerne kan vær et eksempel på tålmodige mennesker. Da krigen var slutt, trodde mange at russerne kom til å hevne seg på tyskerne. Men det var ikke sant. Omvendt, de samarbeidet med alle for at alle kunne overleve..."

- Er det vanskelig å komme tilbake til Falstadskogen?, spurte en av oss.

- Det er forferdelig vanskelig, sa han. - Hele to dager ble jeg kastet i straffeceller...Jeg stod i vann uten lys, mat og håp. Mange av mine venner ble drept her i skogen. Jeg kan aldri glemme dette.

Siden den gang har det gått mer enn et halv århundre. I dag samarbeider Russland, Norge og Tyskland. Skal vi glemme hva som skjedde disse dagene eller...?

- Vi må tilgi men aldri glemme!, sa han.

Jeg er redd for at i vårt hjemland gjør vi ikke sånn

Ja, vi må aldri glemme for det kan aldri bli gjentatt! Vi skal i evigten huske dem som fikk sitt liv revet bort så tidlig.

På veien til Falstadmuseet snakket jeg med russerne som kom hit for å hedre sine landsmenn og de andre fangene.

- Det var en veldig viktig dag i mitt liv, sa Anya. Hun studerer

Mange prøvde å finne navnet til sine slektinger her i Falstadskogen

De ble forvandlet til blomster og lever livet sitt slik

(sivilingeniør) i Trondheim. -Bestefaren min er veteran fra andre verdenskrig og familien min markerer alltid den dagen. Jeg er stolt av at jeg i Norge - langt fra hjemme, markerer seiersdagen, huske dem som ga sitt liv for vår frihet og samtidig hedre minne til dem som ble torturert og henrettet i konsentrasjonsleiren. Jeg har et kjemppegodt inntrykk av hvordan vi i Norge hedrer minnet av dem som ble hentrettet her. Samtidig følte jeg smerte fordi i vårt hjemland gjør vi ikke sånn!

- Min farfar og farmor (armener og aserbajdsjaner) kom ikke tilbake etter andre verdenskrig, sa Emil fra Israel. Til i dag vet vi ikke hvor og hvordan de ble drept og begravet. I dag prøvde

å finne navnet deres her i Falstadskogen. Men dessverre fant jeg ikke det. Jeg vil takke Norge. I dag, når alle tenker på fremtiden, husker nordmenn hva som skjedde før. Det er viktig for at det aldri skal kunne gjenta seg igjen. Jeg ønsker en tid der menneskene kunne leve som en stor familie, der menneskene kunne leve uten krig.

- Det er så vanskelig å tro at menneskene kunne gjøre dette!, sa Lena. Hun studerer i Trondheim - Overalt er det så vakker natur, alt og alle lovpriser livet, men her har noen tatt andres liv! Jeg kan aldri forstå det!

Ikke jeg heller!

Grigoryan fra Armenia

Det ble nemlig torturert og henrettet tusenvis av mennesker her - russere, nordmenn, serbere, jøder...

Moter fra Sjefsgården

Jeg heter Lewann Hielu Takk. Jeg kommer fra Etiopia. Frisyren heter "Mesh" og tar ca 2 timer. Hvis noen nordmenn ønsker å ha samme frisyren, jeg gjerne kan hjelpe dem.

Lov og orden der jeg kommer fra

Bolivia er "nesten" et demokratisk land.

Politiet er ikke så verst i Bolivia. Man kan bli arrestert nesten for alt, for eksempel for å stjele, slåss, være voldelig og mange andre ting. Noen av politiet er nok smille, men samtidig er det mye korrupsjon, slik som i hele verden, synes jeg.

Det er verst hvis en person har voldtatt et barn eller en gammel dame. Da kan han bli fengslet og livet ditt kan bli forforvandlet til en mareritt. I Bolivia finnes det også fengsel for kvinner.

Fengslene i Bolivia er ikke som fengslene i Norge. Fangene har bare et lite rom og ei lita seng. Den som sitter i fengsel har lov til å ha mat, drikke og små jobber. Den som har fått fengsel i mer enn tre år, har lov til å ha besøk to eller tre ganger i uka. De har TV på rommet, spisestue og badedrom. De må også jobbe uten lønn. De som klager på fengselspersonalet blir torturert og sendt i straffeceller noen dager. Der får de bare brød og vann. Mange fanger er sendt i fengsel uten å gå til domstol. Noen har ikke lov å ha advokat, men hvis du har advokat må du betale selv, og det er svært vanskelig.

Noen dommere er korrupte, og de sender deg rett i fengsel. Mange vil ikke gå til fengsel fordi de tror at det er det samme som å gå til helvete. Derfor skal gi masse penger til domerne.

Angela fra Bolivia

17. mai 2004

Du er invitert til å feire Norges nasjonaldag! Vi ønsker å gratulere Norge med dagen, samtidig som vi håper at vi en gang i fremtida kan feire vår nasjonaldag i hjemlandet.

Kl. 14.45 skal vi møte opp ved Rådhuset. Derfra starter borger-toget kl. 15.00. Kl. 18.00 er både barn og voksne velkommen til selskap med kaker og kaffe, te og brus på aktivitetshuset på Leira Mottak.

Hipp, hipp hUrraaaa!!!